

MANEVİ ŞİDDET TEMELİNDE NEFRET SÖYLEMİ VE NEFRET SUÇLARI

Gizem YARDIMCI*

Özet: Son yıllarda ülkemizde şiddet olaylarının artarak devam ettiği dikkat çekmektedir. Hergün gazetelere yansıyan yeni bir şiddet olayı; yeni bir ihmalkarlık zincirini açık ettiği gibi toplumda huzursuzluğa ve çoğu kez tepkilere yol açmaktadır. Ancak söz konusu şiddet olaylarının birçoğunun sebebi önyargı ve ayrımcılıktır. Önyargı ve düşmanlık temelinde din, mezhep, ırk, cinsel yönelim, etnik köken siyasi görüş ya da fiziksel engel gibi diğer benzer unsurların farklılığı öne çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte hükümet yetkilileri, parti liderleri, devlet büyükleri olarak nitelenen kimseler ve kamu görevlilerinin, kutuplaşmaya yol açacak ifadeleri ile toplumda zaman zaman yükselen milliyetçilik dalgası da farklı özelliklere sahip bireylere tahammülsüzlüğü beraberinde getirmektedir. Tahammülsüzlüğün yol açtığı nefret dili ve düşmanca söylemler gittikçe artmaktadır. Başka bir deyişle nefret söylemi yaygınlaşmaktadır. Bunlarla birlikte, ülkemizde ve birçok ülkede henüz yasal düzenleme yapılmış olmasa da 1960'lardan bu yana kapsamı genişleyen nefret suçları kategorisi ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada; nefret söylemi ile nefret suçlarının içeriği; fail, mağdur, toplum açısından manevi şiddet temelinde izah edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Türk Ceza Kanununun konuyla ilişkilendirilen hükümleri (TCK m.3, TCK m.76, TCK m.122, TCK m.216) ve bu hükümlerin kapsamı değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Nefret Söylemi, Nefret Suçu, Manevi Şiddet, TCK m.3, TCK m.76, TCK m.122, TCK m.216

MANEVİ ŞİDDET TEMELİNDE NEFRET SÖYLEMİ VE NEFRET SUÇLARI

Giriş

Son dönemlerde ulusal ve evrensel boyutta şiddet eylemlerinin arttığı dikkat çekmektedir. Bu husus; şiddet eylemlerinin medyada daha fazla yer bulmasıyla da alakalandırılabilir;çünkü şiddet yeni bir davranış şekli değildir

. Aynı zamanda şiddet, toplumsal bir problemdir.Dolayısıyla şiddetin sebebi ve artışı; yapılacak toplumsal çalışmalarla ortaya konabilmelidir.Belirtmeliyiz ki, ırkçılık, milliyetçilik ve hoşgörüsüzlük temelindeki eylemlerin artışı ile şiddet eylemlerinde görülen artış paralellik gösterir.

Çok kültürlü toplumlarda yurttaşların bir arada hoşgörüyeye dayanan bir güven ortamında, özgürce yaşamaları her zaman mümkün olmamaktadır. Bu noktada; yurttaşların birlikte yaşamaları önündeki engeller de birer toplumsal sorun teşkil eder. Bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması kadar, bireyin toplumca varsayılan farklı özelliklerinin de hukuki güvence altına alınması önemlidir. Dolayısıyla, çok kültürlü toplumların bir arada yaşamaları önündeki en önemli engellerden biri, tüm bu toplumsal sorunların bir bakıma yansımaları olan, nefret suçlarıdır.Nefret suçları, önyargının şiddet manifestosudur.(ATAMAN v.d. 2009:12)

ŞİDDET

Şiddet; bireye yöneltilen fiziksel, ekonomik, psikolojik, sözel, cinsel davranışlarla onu bir şeye zorlama, tehdit etme veya onu aşağılamadır.

Şiddet çeşitli tür ve boyutlarda kendini gösterir. Alay etme, isim takma, yıkıcı eleştiriler, suçlamalar sözel şiddet içinde değerlendirilir. Belki de “ bildiğimiz tek psikolojik şiddet: küsmek” iken, yine baskı uygulamak, göz dağı vermek,kıskançlık da psikolojik şiddet kapsamındadır. Ancak hangi şiddet türünden söz edersek edelim, şiddetin temelinde mutlaka egemenlik kurma isteği yer alır. Şiddet duygusu ile hareket etmede amaç; karşıdakini(şiddet gören) korkutmak, sindirmek, yönetmek, sömürmek ve onu kendi sosyal varlığı için bir tehdit olmaktan çıkarmaktır.

Belirtilmelidir ki; şiddet algısı toplumlara ve zamana göre farklılık gösterir. Buna bağlı olarak; şiddete başvurma sebepleri de toplumlara, zamana ve dolayısıyla politik etkenlere göre farklılık arz edecektir.

Aslında her gün tanık olduğumuz yahut doğrudan içinde bulunduğumuz bir olgudan söz etmekteyiz. Dolayısıyla, konuya ilişkin hukuki düzenlemeler titizlikle yapılmalıdır. Tahminimiz odur ki, bu düzenlemeler maddi şiddete ilişkin olacaktır. Oysa, manevi şiddetin maddi şiddet kadar önemlidir ve maddi şiddet gibi gözle görülmeyip, çoğu zaman tıbbi raporlarla da ispatlanamayan sonuçları vardır.

Küfür, hakaret, aşağılama, simgeleştirme, çarpıtma ve genellemeleri manevi şiddet kapsamında değerlendiriyoruz ve aynı zamanda birer nefret söylemi olarak dikkate alıyoruz. Örneğin; “kanı bozuk”, “annesi Rum zaten”, “Ermeniye bak!”, “Yunan küstahlığı” gibi ifadelerle aşağılama, hakaret, simgeleştirme ve genelleme yapıp nefret söyleminin manevi şiddet boyutunda ortaya konulduğunu görüyoruz.

NEFRET SÖYLEMİ

Avrupa Birliği Bakanlar Komitesi 30 Ekim 1997 tarihli tavsiye kararında ;

“ ‘Nefret Söylemi’ kavramı, ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dahil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır. Bu anlamda ‘nefret söylemi’ muhakkak belirli bir kişiye veya gruba yönlendirilmiş yorumları kapsamaktadır.” şeklinde ifade edilmiştir.

Nefret söylemi; varsayılan farklı özellikleri dolayısıyla kişi veya kişilere ya da kişilerin mensubu olduğu gruplara yönelik önyargılara sebep olan söylemlerdir.(Medyada Nefret Söylemini İzleme Raporu, 2011:1)

Nefret söyleminin, tanım ve sınırları konusunda ortak bir anlayış bulunmamaktadır; ancak; nefret söylemlerinin sürekliliği, söz konusu birey veya bireyin mensubu olduğu gruplara yönelen önyargıların yerleşmesine ve devamında da bunun meşru gösterilmesine imkan tanımaktadır. Tüm bunlar, toplumda huzursuzluk ve tahammülsüzlüğü beraberinde getirmektedir.

Nefret söyleminin, temelinde; ırkçılık, yabancı düşmanlığı (zenofobi), ayrımcılık, cinsiyetçilik, bölünme fobisi, homofobi yer alır. Yani; tarihsel düşmanlıklar, güncel korkular ve belirli bir ideolojiye olan tartışmasız bağlılık nefret söyleminin temelinde yer alır.Nefret suçunun oluşmasında önşart nefret söylemidir; fakat nefret söyleminin öncesindeki aşama, varsayılan farklı özelliklere sahip bireyi ötekileştirmektir. Birey nasıl ‘ öteki’leştirilmektedir?

Kişi, bir başkasının varlığını kabullenerek toplumdaki varlığını kavrar. ”Bir başkası” olan ise, varsayılan farklı özelliklere sahip kimsedir. Bu halde, “bir başkasını” kendisi için bir tehdit olarak algılayabilir yahut kendi varlığına rakip olarak görebilir. İşte bu yaklaşım, özellikle çok kültürlü toplumlarda yaygın ve artan şekliyle gözlemlenir.

Oldukça hızlı bir şekilde yayılan ve milyonlarca kullanıcıya ulaşabilen sosyal paylaşım siteleri ve medya ise; nefret söyleminin yerleşik, yaygın ve sıradan hale gelmesine imkan sağlayan araçlardır.

Güncel bir örnekleme yapacak olursak, Hakkari’de 24 askerin şehit olmasının ardından paylaşım sitelerinde nefret söylemleri ‘trend’ olmuş, Öcalan, BDP ve

Kürtlere yönelik nefret söylemlerinin yanında Ermeniler ve Yahudiler de bunlardan nasibini almıştır. "Bunlar insan olamaz,Kürt de olamazlar, ermeni tohumu var bunlarda...", "#apoidamedilsin diyalogmuş, hoşgörüyümüş... Meymenetsiz ermeni soyları" "Bu ermeni tohumu PKK'lı Kürt...TBMM'de ne işleri var. Türk bayrağını istemiyorlarsa cehenneme kadar yolları var."şeklindeki ifadelerle sosyal medyada yer almıştır. ('Twitter'da nefret patlaması', 2011)

Van Depreminin ardından da yazılı ve görsel medyanın nefret söylemlerini üretme ve milyonlara yaymada; işi, aşağılama ve ırkçılık boyutuna vardırıldığını üzülen gözlemci bulunduk. Bunların yansıması ise yine sosyal paylaşım sitelerinde; "Oh olsun", "Hükümetin yapamadığını Allah Kürtlere yaptı", "Allah Diyarbakır'a da nasip eder inşallah", "Vatanına ihanet eden teröre destek veren illere Allah'ın ihtarını olsa gerek", "Allah'a şükür", " Allah'ın sopsası yok orada yaşıyorsa herkes ölmeyi zaten hak ediyor" gibi ifadelerle yer buldu. Habertürk Spikerinin ise; " Bu kez deprem doğudan Van'dan geldi. Ama yine de üzüldük." ifadeleri, toplumun büyük bir kısmının tepkilerine yol açtı. Felakette birlikte gündemde yer bulan bir başka ifade ise Müge Anlı'nın "Hem askerimize, polisimize birlik olup taş atıyorlar hem de yardım bekliyorlar" şeklindeki söylemleri oldu.

Görüldüğü gibi; kutuplaşmaya yol açacak ifadeleri dile getirmekten çekinilmemesi bu söylemleri milyonlara ulaştırabilen araçların da çok önemli katkılarıyla nefret dili yükselmiş, tahammülsüzlüğü de beraberinde getirmiştir.

NEFRET SUÇLARI

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının(AGİT) nefret suçlarına ilişkin tanımı şu şekildedir:

"A) Nefret suçu, mağdur, mülk ya da suçun hedefi B şikkında tanımlandığı şekliyle bir grupla gerçek ya da edinilmiş bağlantısı, ilgisi, ilişkisi, destekçisi ya da üyesi olduğu için seçilerek, mülke ya da kişiye karşı işlenen herhangi bir suçu kapsamaktadır.

B) Grup üyelerinin genel özellikleri gerçek ya da edinilmiş ırk, ulus ya da etnik orijin, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, fiziksel ya da zihinsel engellilik, cinsel kaynaklı ya da diğer benzer unsurlara dayandırılabilir."

Yani,; dil, din, mezhep, etnik köken, siyasi düşünce, felsefi düşünce, cinsel yönelim, cinsiyet, yaş, fiziksel veya zihinsel engel gibi varsayılan farklı özellikleri sebebiyle kişi veya kişilere yahut kişilerin mensubu oldukları gruplara duyulan önyargı ve düşmanlıkla işlenen suçlardır.

AGİT, "nefret suçlarını" aynı zamanda "önyargı suçları" olarak ele almaktadır.Nefret suçunun oluşması için gerekli unsurlardan biri "**önyargılı motivasyon**" dur.Suçun bir diğer unsuru ise, "**cezai bir suçun işlenmesi**" dir.Kastedilen; ceza kanununda müeyyide altına alınmış bir suçun ancak önyargılı motivasyonla işlenmesi halinde nefret suçunun oluşacağıdır.

Nefret suçlarını diğer suçlardan ayıran en önemli özellik suçun önyargılı bir motivasyonla işlenmesidir.Örneğin; önyargı veya düşmanlıkla bir kimseye karşı kasten yaralama suçu işleniyor.Kasten yaralama, cezai yaptırım gerektiren ve yasalarda düzenlenmiş bir suç tipidir.Suçun diğer unsuru olan, önyargılı motivasyon ile kasten yaralama suçunun işlenmesi halinde, kasten yaralama suçu aynı zamanda bir nefret suçu olur. Dolayısıyla, nefret suçu kapsamında değerlendirilerek bir cezaya hükmolunması gerekmektedir.

Suçun, “varsayılan farklı özelliklere duyulan önyargı ile doğrudan ya da dolaylı şiddet içeren suçlar” (Gürler,2009:5)olarak ifade edilmesi durumunda dolaylı şiddet ile kastedilen manevi şiddettir.

Ceza yasaları toplumdaki farklılıkların gösterse de nefret suçuna sebep eylemler genel olarak şiddet içerikli eylemlerdir ve cezai yaptırım gerektiren eylemlerdir. Dolayısıyla “manevi şiddet”, “cezai bir suçun işlenmesi” unsuru içinde değerlendirilmelidir.

Tarihsel Gelişim

Nefret suçları, tarihsel anlamda yeni bir fenomen değildir.Özellikle çok kültürlü toplumlarda barış içinde yaşamayı engelleyen önemli bir husustur.

Bir göçmen ülkesi olan Amerika Birleşik Devletlerinin nüfusu da farklı dil,din,mezhep ve etnik kökenlerden oluşmuştur. Göç hareketleri, yerli halka yönelik hak ihlalleri, yaygın kölelik anlayışı neticesinde meydana gelen direnişler “Amerikalılık” üst kimliğinin yaratılmasını zorunlu kılmıştır. Ancak, üst kimliğin yaratılmasındaki en büyük engel “ırkçılık ve ayrımcılık” olmuştur.

Nefret suçlarının önlenmesine yönelik ilk girişimler 1960’larda ABD’ de yapılmıştır. Özellikle Yahudilere yönelik saldırıları engellemek için 1985’de yasal düzenlemelerin yapılması yoluna gidilmiştir. 1990’larda ise; “ırk, renk, etnik köken, uyruk, din, cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, fiziksel ve zihinsel engel” gibi özellikler suç kapsamına dahil edilmiştir. Bu sayede toplumsal baskı görmeye açık, savunmasız grupların her türlü önyargıya dayanan saldırıdan korunması amaçlanmıştır.

Kendine özgü bir tipolojisi olan nefret suçları; önyargı suçları olarak da nitelendirilmeye başlanmıştır. 2001 yılından beri ise, Avrupa’da “siyasi motifli suçlar” kapsamında kabul edilmektedir.

Suçun Faili, Mağduru, ve Toplum Üzerinde Etkisi Bakımından İnceleme

Varsayılan farklı özellikleri sebebiyle bireye veya bireyin mensubu olduğu gruba karşı önyargılı motivasyonla cezai bir suç işleyen kimse ya da kimseler nefret suçunun failidir.

Failin eyleminin temelinde, tarihsel düşmanlıklar,güncel korkular veya tartışmasız benimsenen ideolojiler bulunabilir.(Aydın,Öykü “Nefret Suçları ile Mücadele: Ceza hukukunun olanakları ve sınırları)

Failin amacı ise, mağdur üzerinden mağdur ve mağdurun mensubu bulunduğu gruba ve topluma olumsuz mesaj vermektir. Toplumsal kabul görme ihtimaline dayanarak hareket eden fail, bu sayede toplumda huzursuzluk ve tahammülsüzlüğün artmasına sebep olur.

Mağdur ise, varsayılan farklı özellikleri sebebiyle kendisine veya mensubu olduğu gruba önyargı ile cezai yaptırım gerektiren bir suçun işlendiği kimse yahut kimselerdir.

Nefret suçu mağdurunun potansiyel nefret suçu faili olma yolundadır.Bunun sebebi; kendisiyle özdeşleşmiş, varsayılan farklı özellikleri sebebiyle hedef seçilmesidir. Failin amacı ise; grupla veya bireyle özdeşleşmiş bu özelliği ortadan kaldırmaktır.

Failin eylemi yalnızca mağdurun şahıs varlığına değil, aynı zamanda failin malvarlığına da yönelmiş olabilir. Görüldüğü gibi; mağdur, birey veya mülk olabilir. O halde, nefret suçu yasaları aynı zamanda belirli karakteristiği olan, bununla kastedilen bir ibadethane veya ticari işletme ya da belli ikametgahı paylaşan kişilerle bütünleşmiş mülkiyete yönelen suçlara karşı uygulanmalıdır.(ATAMAN v.d., 2009:14) Kanunlar herkesi eşit şekilde korumalıdır.

Nefret suçu, özellikle çok kültürlü toplumlarda barış içinde yaşamayı önemli ölçüde engeller. Toplumun benimsediği önyargılar,tarihsel düşmanlıklar ise suçun oluşmasına katkı sağlar.

Fail; toplumun katkılarıyla suça yönelse de suçun etkileri yine toplum üzerinde doğar. Nefret suçlarının sosyo-kriminolojik gerçekliğe ilişkindir.

Mağdura ve onun mensubu olduğu gruba verilmek istenen olumsuz mesaj ise; mağdur üzerinden topluma da iletilir. Bu sayede suç, etkilerini toplum üzerinde de gösterir.

Failin korkutma,sindirme,tehdit etme gibi amaçları olumsuz mesaj ile yansıtılır.

Umuyoruz ki; “Bir bebekten katil yaratmanın” ne kadar korkunç olduğunun farkına vararak; toplumda hoşgörü bilincinin oluşması ve genç faillerin ıslah edilmeleri üzerinde titizlikle durulması bu toplumsal döngünün aşılmasında bir yoldur.

TÜRK CEZA KANUNU YÖNÜNDEN İNCELEME

Nefret suçlarına ilişkin yasal düzenlemeler Ceza Kanunumuzda yer almamaktadır; fakat değineceğimiz TCK m.3, TCK m.216, TCK m.122, TCK m. 76 suçlarına ilişkin hükümlerin yeterli olduğu görüşü yaygındır. Ancak bu

düzenlemelerin eksik olduğunu ve teknik anlamda da sorunlu olduğunu söylemek mümkündür.

Konuya ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması kadar önemli olan bir diğer husus ise, yapılacak düzenlemelerin uygulanmasına ilişkindir. Çünkü, ceza kanunları ile kamu barışı, kamu düzeni ile aynı zamanda yasalara duyulan güvenin teminine çalışılır. Sosyal yarılmalar bu sayede, onarılmaya çalışılır.(ATAMAN v.d., 2009:12)

TCK- Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi

“MADDE 3. - (1) Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, millî veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz. “

Görüldüğü gibi; kanun önünde eşitlik ilkesi bir grubun diğerlerine karşı korunmadığı ve korunmaması gerektiği anlamına gelir.

1982 Anayasada düzenlenen Kanun Önünde Eşitlik ilkesinde ise, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” denmiş ve “Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” ifadesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla; nefret suçlarının değerlendirilmesinde kanun önünde eşitlik ilkesi ile Türk Ceza Kanununda yer verilen Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi dikkate alınmalıdır.

TCK-m.122 Ayrımcılık

“MADDE 122. - (1) Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet,özürlülük, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

a) Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hâllerden birine bağlayan,

b) Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden,

c) Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen..”

Metinde “ dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebepler..” dolayısıyla bireyin aleyhine yapılan muamelelerin etkileri düzenlenmiştir. Ayrımcılık suçlarına ilişkin düzenleme; iş, mal, hizmet bakımından yapılan ayırımın veya başka bir hakkın kullanımı dolayısıyla yapılan ayırımın yasaklanmasına ilişkindir.

Nefret Suçları bakımından değerlendirildiğinde ise; ayrımcılık karşıtı yasaların nefret suçlarını önleyen yasalar olduğu ifade edilebilir. Ancak nefret suçları

yasaları, aynı zmaanda ayrımcılık suçlarını içermez. Yani, nefret suçları ayrımcılıktan beslenir fakat ayrımcılıktan başka bir şeyi ifade eder. Nefret Suçları daha çok, ceza kanununda yer alan kasten öldürme, kasten yaralama, hakaret gibi suçların fiili hareketlerinin cezalandırılmasına yönelik bir teknikle yapılmaktadır.

TCK m.216 Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama

“MADDE 216. - (1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi,altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dinî değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Yasa metninde “sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak..” ifadesi ile eşcinsellere, tanrıtanımazlara yönelik aşağılamalar suç kapsamında değerlendirilmemektedir.Oysa, hiçbir toplumsal grup aşağılanmamalıdır.Bu durum aynı zamanda yukarıda belirttiğimiz Anayasanın 10.maddesi ve TCK m.3 kapsamında aykırılık teşkil edecektir.

Belirtmeliyiz ki, metinde “cinsiyet” kelimesi yalnızca “kadın ve erkek” anlamını karşılamaktadır.Ancak “cinsel yönelim” ile “siyasi düşünce ve felsefi düşünce” de metne eklenmelidir.

Halkın bir kesiminin benimsediği dinî değerlerin alenen aşağılanmasına yönelik düzenleme, yaygın olan dinsel grubun “hassasiyetlerini” korumayı amaçlamaktadır.Dolayısıyla, yaygın din anlayışı dışında deist, ateist, müslüman veya bir başka dinsel grubun mensubu olan kimselerin açıklamaları m.216/3 kapsamında sorumluluklarını gündeme getirebilir.Fiilin, “kamu barışını bozmaya elverişli olması” da cezai müeyyidenin uygulanabilmesi için gerekli görülmüştür.Fakat, yaygın din anlayışı dışındaki dinlere mensup kimselere yönelen aşağılamaların varlığı halinde m.216 nın uygulanması çoğunluğa işaret eden “kamu barışının bozulması” teşkil etmediği görüşüyle mümkün olmayabilir.

Bu haliyle m.216 daki metin, ayrımcılığa ve nefret söylemine karşı yazılmış Azınlık Raporuna karşı dava açarken kullanılmıştır.

TCK m.76

Soykırım

MADDE 76. - (1) Bir plânın icrası suretiyle, millî, etnik, ırkî veya dinî bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi maksadıyla, bu grupların üyelerine karşı aşağıdaki fiillerden birinin işlenmesi, soykırım suçunu oluşturur:

- a) Kasten öldürme.
- b) Kişilerin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verme.
- c) Grubun, tamamen veya kısmen yok edilmesi sonucunu doğuracak koşullarda yaşamaya zorlanması. ..”

Fiilin; milli, etnik, ırki veya dini bir gruba veya bu grubun üyelerine yönelmesi nefret suçlarının mağduru bakımında benzerlik gösteren bir noktadır. Aynı zamanda soykırım suçunun mağduru olarak düzenlenen kimselere veya gruba karşılaşılan kasten öldürme suçuyla, önyargı ile işlenen kasten öldürme eylemlerinin de cezai müeyyide altına alındığı nefret suçları arasında fiil yönünden benzerlik söz konusudur.

m.76/1 (c) ,“ Kişilerin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verme.” ile nefret söyleminin bir sonucu olan ruhsal bütünlüğün zedelenmesi de benzer sonuçlara ilişkindir. Ancak soykırım suçunda bu nokta müeyyide altına alınmışken, nefret suçlarında nefret söylemi nefret suçunun önkoşulunu teşkil edecektir.

SONUÇ

Toplumsal bir sorun olan şiddetin yaygınlaşmasına paralel olarak toplumun ötekileştirdiği bireylerin haklarına yönelen ihlaller de artmaktadır. Bu yoğunluğun artması ile söz konusu toplumsal sorun içinden çıkılmaz bir hale dönüşür.

Yapılacak toplumsal araştırmalar ile şiddetin kaynağına ve çözümüne ilişkin sonuçlara ulaşılması aynı zamanda şiddetin maddi ve manevi anlamda yansımaları olan nefret suçları açısından da yararlı olacaktır.

Nefret suçu kategorisi oldukça özel bir suç kategorisidir.Bu konuya ayrı bir önemin verilmesi pratik anlamda, titizlikle ve özenle yapılacak yasal düzenlemelerde de kendini göstermelidir.Düzenlemelerin yasa uygulayıcıları, hükümet ve toplum tarafından uzlaşma noktasında ortaya konması gereklidir. Uzlaşma sürecinde, toplumda nefret suçlarına ilişkin bilincin artırılması, yapılacak düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanmasına imkan sağlayacaktır.Bunların yanında, toplumun ve özellikle gençlerin hoşgörü konusunda eğitilmeleri ve ayrımcılıktan arındırılmaları da önemlidir. Maddi ve manevi şiddetin bir yansıması olan nefret suçlarının önlenmesi için; kültürel kimliklere,grup özelliklerine duyulan tahammülsüzlüklerin hoşgörüyeye dönüştürülmesi bu ve benzeri çalışmalarla mümkündür.

Son olarak;insanca yaşamak ve insanlık onuru için yaşamın tüm renklerine sahip çıkıp onları korumak; şiddetin değil, daha az nefretin ve daha çok sevginin topluma yansımaları olacaktır.

KAYNAKÇA

Ayrımcılık Suçu, İnsan Hakları Gündemi Derneği.Ankara.

Aydın, Ö. Nefret Suçları ile Mücadele: Ceza Hukukunun Olanakları ve Sınırları

Ataman ve Cengiz (2009) İnsan Hakları Gündemi Derneği.Türkiye’de Nefret Suçları.Ankara.

Avrupa Birliği Bakanlar Komitesi 30 Ekim 1997 tarihli tavsiye kararı.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) nın ilgili kararları

Gürler,C. Nefret Suçları ve İş Hayatı

İnsan Hakları için Ceza Yasası Reformu Projesi.(Eylül 2006)İnsan Hakları Gündemi Derneği.Yeni Türk Ceza Yasası’nde Düşüncüyü İfade Hürriyeti. Ankara.

Twitter’da Nefret Patlaması(2011, 21 Ekim), Agos Gazetesi s.810

Van Depremi ve Nefret dili...(2011, 10 Kasım), evrensel.net

T.C. Anayasası

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu